

Nr 141.

Av herr **Laurén**, om inrättande av vissa konsulentbefattningar för undervisningen i gymnastik med lek och idrott.

I motion inom riksdagens båda kamrar vid 1927 års riksdag föreslogs upprättande av konsulentbefattningar för undervisningen i gymnastik med lek och idrott vid folkskolorna m. fl. läroanstalter. De ifrågavarande motionerna vunno visserligen icke riksdagens bifall, men riksdagen uttalade dock i skrivelsen nr 8 A under punkt 152 bland annat följande:

»Frågan om en omläggning av gymnastikinspektionen vid folkskolorna m. fl. läroanstalter är ett spörsmål, som sedan länge dryftats och varit föremål för upprepade utredningar. Förslag i ämnet hava flera gånger framlagts, senast av de utav departementschefen omförmälda sakkunniga. Riksdagen beaktar till fullo vikten av en sakkunnig ledning för det för hela vårt folks fysiska fostran så betydelsefulla ämne, varom här är fråga, och håller för önskvärt, att det av motionärerna berörda spörsmålet snart måtte vinna sin lösning. Då emellertid ifrågavarande ämne, såsom utgörande del av ett större kommittéförlag, för närvarande är beroende på Kungl. Maj:ts prövning, anser riksdagen det mindre tillrådligt att nu vidtaga åtgärder, som kunna vara ägnade att föregripa denna utredning. Riksdagen förutsätter dock, att med hänsyn till frågans vikt framställningar i anledning av ovanberörda sakkunnigförslag varda förelagda nästkommande års riksdag; och har riksdagen i betraktande av vad sålunda anförts icke ansett sig böra bifalla de nu i ämnet väckta motionerna.»

Ehuru riksdagen sålunda uttryckligen förutsatt, att framställningar i här förevarande ärende skulle föreläggas innevarande års riksdag, finner man, att föredragande departementschefen i fråga om omläggningen av gymnastikinspektionen ansett sig förhindrad bringa ärendet inför riksdagen. Det erkännes visserligen, att för densamma goda skäl synas hava anförts, men på grund av omfattningen av de övriga anslagskrav, vilka måste tillgodoses under åttonde huvudtiteln, har departementschefen avstått från att effektuera riksdagens klart ådagalagda önskan.

Det synes uppenbart, att den motivering, som här förebragts, icke kan anses tillfredsställande. Frågan om gymnastikinspektionens omläggning från den rent provisoriska karaktär, den allt hittills ägt, till en ur olika synpunkter rationell ordning, har så länge varit föremål för övervägande, att det måste anses otillrådligt att uppskjuta dess lösning längre än som är oundgängligen nödvändigt. Det må erinras om att vid samtliga de offentliga utredningar, som verkstälts — 1910, 1915 och 1926 — i princip överensstämmande förslag blivit framställda. Man har påyrkat anställande

av särskilda konsulenter, vilka skulle hava den närmaste uppsikten av och vården om skolungdomens fysiska fostran.

Vad särskilt angår den senaste av ovan omförmälda utredningar, har en närmare plan rörande konsulentverksamhetens omfattning och inriktning framlagts, vilken, fränsett det omedelbart behöfliga antalet befattningshavare, vunnit myndigheternas gillande. Det torde ock böra erinras, att skolöverstyrelsen i underdånig framställning den 31 augusti 1927 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att i riksstaten uppföra ett särskilt förslagsanslag till avlöning m. m. åt konsulenter för undervisningen i gymnastik med lek och idrott vid rikets folkskolor m. fl. läroanstalter med ett belopp av 42,000 kronor. I fråga om antalet befattningshavare fasthåller ämbetsverket vid siffran 7. Till stöd för detta krav har överstyrelsen anfört bland annat följande:

»Överstyrelsen har låtit sig angeläget vara att redan under nuvarande provisoriska förhållanden få gymnastikinspektörernas verksamhet inriktad på ett sådant sätt, att deras rent inspekterande och kontrollerande arbete alltmera fått träda i bakgrunden för det instruerande och rådgivande. Det kan icke heller råda något tvivel därom, att gymnastikinspektionen numera inom mycket stora delar av landet är myndigheter och lärare till synnerligt gagn vid strävandena att åvägabringa en förbättrad fysisk fostran åt ungdomen i skilda bygder. Det är emellertid å andra sidan uppenbart, att det icke låter sig göra att år efter år taga i anspråk för en dylik samhällsgagnande verksamhet högt kvalificerade krafter utan att kunna erbjuda någon ersättning, som kan sägas stå i rimligt förhållande till de krav, som måste ställas på de enskilda inspektörerna. Under dessa omständigheter, då alltså tvekan icke kan råda om det starkt kännbara och jämväl sedan länge vitsordade behovet av sakkunnigt stöd i arbetet för en förbättrad fysisk fostran, måste det för överstyrelsen te sig ofrånkomligt, att frågan omsider erhåller sin lösning. Och överstyrelsen har med tillfredsställelse iakttagit, att riksdagen, på sätt nyss erinrats, givit uttryck åt en överensstämmande uppfattning rörande såväl betydelsen av institutionen i fråga som ock vikten av att spørsmålet snarast erhåller en tillfredsställande lösning.

Vad angår avlöningsförhållandena samt ersättning för expenser m. m. torde konsulenterna böra likställas med folkskolinspektörerna. På sätt hittills skett synas resekostnaderna alltjämt kunna bestridas av åttonde huvudtitelns allmänna förslagsanslag, rese- och traktamentspenningar. Vid det erforderliga anslagets beräkning har överstyrelsen utgått ifrån att begynnelseavlöningen utgör 5,300 kronor och att ersättning för expenser, på sätt gymnastiksakkunniga föreslagit, utgår med 500 kronor för år. För bestridande av vikariatsersättningar har beräknats ett belopp av förslagsvis 1,400 kronor, vadan det sammanlagda anslagsbehovet skulle utgöra 42,000 kronor.»

Det synes klart ådagalagt, att här föreligger ett verkligen trängande behov av en definitiv ordning. Man har med tillfredsställelse kunnat konstatera, att strävandena att uppnå en förbättrad fysisk fostran åt ungdomen vunnit den största förståelse i de vidaste kretsar. Den, som närmare följt utvecklingen på området, har måst säga sig, att flera av de nuvarande gymnastikinspektörerna i mycket hög grad bidragit till detta

läge. Och med stöd av denna erfarenhet kan det icke lida något tvivel, att en ändamålsenligt bedriven statlig verksamhet, lagd i rätta händer, skulle över hela vårt land kunna framalstra det levande intresse hos föräldrar och barn för gymnastik och sund idrott, som man spårar inom de landsdelar, där man, trots otillfredsställande organisatoriskt underlag, haft förmånen kunna lita till sakkunniga och för sin uppgift hängivna krafter, vilka under mer än ett årtionde utan eller med ytterligt ringa ersättning fullgjort hithörande betydelsefulla uppgifter. Å andra sidan ligger det i öppen dag, att, om förhoppningarna att omsider vinna det erkännande från statsmakternas sida, varå man med fog kunnat hoppas, grusas, så skall icke ens den mest levande entusiasm i längden kunna erhålla näring.

På dessa grunder och under särskilt åberopande av dels vad 1927 års riksdag i ärendet anfört, dels ock vad skolöverstyrelsen i sin ovanberörda framställning hemställt anser jag mig böra förnya mitt förut framförda förslag om inrättande av fasta konsulentbefattningar i fysisk fostran. Beträffande såväl avlöning som sakens budgetmässiga sida tillåter jag mig hänvisa till vad av skolöverstyrelsen anförts. Här må allenast erinras, att för närvarande till gratifikationerna åt gymnastikinspektörerna utgår ett belopp av 20,000 kronor, vilket äskats jämväl för budgetåret 1928—1929. Vid bifall till mitt förslag skulle givetvis detta anslag bliva överflödigt. Den erforderliga höjningen av åttonde huvudtitelns slutsumma skulle alltså utgöra 22,000 kronor.

Under hänvisning till det sålunda anförda får jag hemställa, att riksdagen ville

dels besluta

att till en var av sju konsulenter för undervisningen i gymnastik med lek och idrott skall från och med den 1 juli 1928 utgå avlöning med 5,300 kronor, därav 3,500 kronor lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar, vartill komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor, dock att för konsulent, som av Kungl. Maj:t tillsats genom förordnande på viss tid, lönen skall minskas med 200 kronor;

att ortstillägg därjämte skall utgå med 400 kronor under enahanda förutsättningar som i fråga om folk-skolinspektör är föreskrivet;

att arvodet till vikarierande konsulent skall, där Kungl. Maj:t ej i särskilt fall annorlunda förordnar, utgå med 4,300 kronor för kalenderår räknat;

att högsta pensionsunderlaget för konsulent skall utgöra 4,300 kronor; samt

att för expenser skall till konsulent utgå ersättning

med 500 kronor för år i enlighet med de närmare bestämmelser, som gälla i fråga om folkskolinspektör; dels föreskriva att för åtnjutande av de föreslagna avlöningsförmånerna, ävensom av tillfällig löneförbättring, skola gälla i tillämpliga delar enahanda villkor och bestämmelser, som i sådant hänseende äro stadgade angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m.;

dels i riksstaten uppföra ett *ordinarie* förslagsanslag till avlöning m. m. åt konsulenter för undervisningen i gymnastik med lek och idrott vid rikets folkskolor m. fl. läroanstalter med ett belopp av 42,000 kronor.

Stockholm den 20 januari 1928.

Erik Laurén.